

JUZEFO JASINSKIO ASMENINĖ BIBLIOTEKA

IRENA BALČIENĖ

Vilniaus universiteto bibliotekos Retų spaudinių skyrius,
Universiteto g. 3, 2734 Vilnius, Lietuva

Asmeninė biblioteka – individualus spaudos leidinių rinkinys asmens, šeimos arba privačios institucijos poreikiams tenkinti; privačios nuosavybės teisės objektas. Šios bibliotekos dar vadinamos namų, arba šeimos, bibliotekomis. Jų esti universalių, specialių ir bibliofilinių. Didžiausią kultūros vertę turi gerai sukomplektuotos įvairių mokslo šakų darbuotojų ir bibliofilų bibliotekos¹.

Pirmosios žinios apie LDK asmenines bibliotekas yra iš XIV a. pabaigos². Lietuvos ir Lenkijos karalius Žygimantas Augustas gausią ir stebinančią turinio įvairumu rūmų biblioteką testamentu 1571 metais užrašė Vilniaus jėzuitų kolegijai. Vertingas asmenines bibliotekas turėjo LDK didikai Radvilos, Sapiegos, Pacai ir kt. Knygas rinko vyskupas Valerijonas Protasevičius, Georgijus Albinijus, Merkelis Giedraitis. Vėliau jie savo rinkinius užrašė Vilniaus akademijai, Kražių kolegijai arba kuriam nors vienuolynui. Asmenines bibliotekas turėjo ir lietuviškos raštijos pradininkai Martynas Mažvydas, Abraomas Kulvietis, Mikalojus Daukša ir kt.³

Asmeninės bibliotekos seniai domina įvairių sričių specialistus. Apie jas rašo knygotyrininkai, literatūros ir kultūros istorikai. Tyrinėjant asmenines bibliotekas, atsiskleidžia plati kultūros panorama, kultūriniai ryšiai, išsilavinimo lygis, pagrindinės mokslo tendencijos. Plačiau aptartos Žygimanto Augusto⁴, Sapiegos⁵, Abraomo Kulviečio⁶, Salomono Risinskio⁷ ir kt. asmeninės bibliotekos.

E. Rimša, remdamasis asmenų testamentais ir genealogijos studijomis, pabandė atkurti Venclovo Agripas bibliotekos vaizdą⁸. „Šiandieną surasti bent vieną šios bibliotekos knygą yra labai sunku, o gal ir neįmanoma. Bet visai atsakyti tokios minties, matyt, nereikėtų“, – teigia straipsnio autorius⁹.

¹ Knygotyra : enciklopedinis žodynas. Vilnius, 1997. P. 27.

² Ochmanski J. Najdawniejsze księgozbiory na Litwie od konca XIV do połowy XVI wieku // Europa Orientalis. Toruń, 1996.

³ Jurginis J., Lukšaitė I. Lietuvos kultūros istorijos bruožai. Vilnius, 1981. P. 125–131; Vladimirovas L. Knygos istorija: Senovė. Viduramžiai. Renesansas. XVI–XVII amžiai. Vilnius, 1979. P. 506–517.

⁴ Kawecka-Gryczowa A. Biblioteka ostatniego Jagiellona : pomnik kultury renesansowej. Wrocław et al., 1988.

⁵ Braziūnienė A. „Bibliotheca Sapiehana“ Vilniaus Universitete // Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis. Vilnius, 1995. P. 46–54.

⁶ Ročka M. A. Kulviečio bibliotekos autoriai ir knygos // Knygotyra. T. 1 (1970), p. 115–128.

⁷ Lukšaitė I. Salomono Risinskio bibliotekos Vilniuje sąrašas // Iš Lietuvos bibliotekų istorijos. Vilnius, 1985. P. 17–45.

⁸ Rimša E. Vienos XVI a. bibliotekos pėdsakais // Bibliotekų darbas. 1987. Nr. 9, p. 33–34.

⁹ Ten pat, p. 34.

1995 metais Mažvydo skaitymuose Juozas Tumelis pabandė restauruoti Povilo Alšėniškio biblioteką. Manoma, kad iš šios bibliotekos išlikusios trys knygos, todėl galima teigti, kad P. Alšėniškis turėjęs nemažą biblioteką. Tyrinėtojai iki šiol nesutaria, iš kiek reiktų dauginti išlikusių knygų skaičių norint nustatyti buvusios bibliotekos dydį. Tame pačiame pranešime J. Tumelis teigė, kad reikia dauginti iš dešimties. Istorinių rinkinių instrukcijoje, kurios laikosi Varšuvos nacionalinė biblioteka, teigiama, kad rinkinį galima laikyti istoriniu, jeigu iš XVI a. yra išlikusios penkios knygos arba net ir mažiau, jeigu rinkinio savininkas buvo žinomas asmuo¹⁰.

Lenkų istorikas Jerzy Ochmanskis straipsnyje apie seniausius knygų rinkinius Lietuvoje užsimena apie Juzefo Jasinskio asmeninę biblioteką¹¹. Vilniaus universiteto bibliotekoje saugomos septynios knygos, priklausiusios Vilniaus arkidiakonui Juzefui Jasinskiui (?–1560). Remdamiesi anksčiau minėtais faktais ir pavyzdžiais galime teigti, kad būta gerokai didesnio rinkinio, dar nepatekusio į Lietuvos knygotyrininkų akiratį.

Šis straipsnis būtų pirmasis bandymas atkreipti dėmesį į šią asmeninę biblioteką ir paskatinti knygos istorikus tolesniems tyrinėjimams. Jo tikslas – suregistruoti Vilniaus universiteto bibliotekoje saugomas Juzefo Jasinskio knygas ir jas aptarti.

Jasinskių giminė žinoma Lietuvoje jau nuo XVI a. Juzefas Jasinskis ir jo brolis Albertas Jasinskis buvo pirmieji šios giminės atstovai, kurie XVI a. pradžioje persikėlė iš Lenkijos į Lietuvą¹². Pavardės rašyba šiek tiek įvairuoja. Vienuose herbųuose rašoma *Jasinski*¹³, kituose – *Jasienski*¹⁴, trečiuose – duodamos abi pavardės formos *Jasienscy* v. *Jasinscy*¹⁵, bet tai tik nenusistovėjęs rašybos rezultatas, nes visuose šiuose šaltiniuose skelbiama panaši informacija apie kilmingą giminę, turėjusią Vanago herbą (lenk. *Jastrzębiec*).

1542 metais Juzefas Jasinskis gavo karaliaus Žygimanto I leidimą statyti koplyčią Vilniaus arkikatedroje. Koplyčios išlaikymui nupirko žemės sklypą Vilniuje, Antakalnyje, pastatė dvylika namų ir smuklę, turėjo namą miesto centre ir žemės sklypą Sudervėje¹⁶.

Naujausi Lietuvos Statuto tyrinėjimai patvirtina, kad Juzefas Jasinskis buvo ne tik Pirmojo Lietuvos Statuto Ališavos nuorašo savininkas, bet ir jo užsakovas¹⁷. Rankraštis siedintinas su Vilniaus raštininkais bei iliuminatoriais ir priskirtinas privačių Pirmojo Lietuvos Statuto nuorašų grupei. Lietuvos pagrindinių teisi-

¹⁰ Informator o polskich księgozbiórach historycznych i powstałych na ziemiach polskich do 1950 r. Biblioteka Narodowa Warszawa. S. 2.

¹¹ *Ochmański J.* Najdawniejsze księgozbiory na Litwie od końca XIV do połowy XVI wieku // Europa Orientalis. Toruń, 1996. S. 78.

¹² *Boniecki A.* Herbarz Polski... Warszawa, 1906. T. 8, s. 291; *Niesiecki K.* Herbarz Polski... Lipsk, 1839. T. 4, s. 458–459.

¹³ *Niesiecki K.* Herbarz..., s. 458.

¹⁴ Rodzina. Herbarz szlachty polskiej. Warszawa, 1909. T. 6, s. 5.

¹⁵ *Boniecki A.* Herbarz..., s. 291.

¹⁶ *Kurczewski J.* Kościół zamkowy czyli katedra wileńska... Wilno, 1908. Cz. 1, s. 88–89.

¹⁷ Pirmasis Lietuvos Statutas. Vilnius, 1983. T. 1, p. 136–137.

nių aktų rinkinį (*Summa rerum*) Juzefas Jasinskis rašydinosi planingai, numatydamas papildyti jį naujais seimų protokolų straipsniais. Vadinasi, šie protokolai jam buvo prieinami¹⁸.

Be jokios abejonės, Juzefas Jasinskis buvo labai išsilavinęs ir labai turtingas to meto žmogus. Pavyko rasti keletą eilučių apie jo asmenybę amžininko – teisininko, visuomenės veikėjo, poeto Petro Royzijaus (1505–1571) garsiaame kūrinyje „Tūks-tanteilis“ („Chiliastichon“):

*Quid pietatis amans Jassinius omnis Josephus?
Qui patriam doctrina armat pubemque polonam
Mitit in Hesperiam, descendis artibus aptam,
Haud parcens opibus longus gazeaeque repostae;
Auxilium veniens miro properabit amore.*¹⁹

(O dorybę mylįs Jasinskis Juzefas?/ Jis tėvynę apginkluoja mokslu/ ir siunčia į Vakarus lenkų jaunimą, tinkamą menų studijoms,/ negailėdamas lėšų paslėpto turto/ ateidamas pagalbon skubės su nepaprasta meile.)

Vilniaus universiteto bibliotekoje saugomos septynios Juzefo Jasinskio knygos: du inkunabulai, keturi paleotipai ir viena knyga, leista 1551 metais. Kiekvienas inkunabulas ar paleotipas jau savaime yra retenybė, ir kiekviena biblioteka dabar didžiuojasi turėdama šių spaudos pirmagimių. Nežinome, kaip Juzefas Jasinskis kaupė savo biblioteką. Knygoje „Cassadores Gulielmus. Decisiones seu conclusiones aureae... Venezia, 1544“ (II 51) įrašyta: „1552 Romae emptus“ (1552 m. pirktą Romoje). Tai rodytų, kad jam buvo prieinamos naujausios knygos. Jas pirkdavo, atsiveždavo iš savo kelionių po Europą.

Ką byloja kiti įrašai? Viename iš inkunabulų štai toks įrašas: „*Sum D[omini] Jo[sephi] Jassienki archidiaconi Vilnen[sis]*“ (Ink. 8) – „Esu p. Juzefo Jasinskio, Vilniaus arkidiakono“; kitame – „*Sum R[everendi] D[omi]ni Jo[sephi] Jassienki archidiaconi Vilnen[sis] et Punien[sis] ac Surazen[sis] plebani*“ (Ink. 268) – „Esu gerbiamojo pono Juzefo Jasinskio, Vilniaus arkidiakono, Punios ir Suražo klebono“. O 1551 metais išleistoje knygoje pareigybių sąrašas kur kas ilgesnis: „*Sum R[everendi] D[omi]ni Jo[sephi] Jassienki archidiaconi et canonici Vilnen[sis] ac Cracoviensis, prepositi Scarbimirien[sis], Sacri M[ajesta]tis Regii secretarii*“ (II 4399) – „Esu gerbiamojo pono Juzefo Jasinskio, Vilniaus ir Krokuvos arkidiakono ir kanaaninko, Skalmiricų valdytojo, Karališkosios didenybės raštininko“. Skarbimiru lotyniškai buvo vadinama Skalmiricų (lenk. Skalmirzyce) vietovė Lenkijoje, netoli Kališo. Įrašas Varšuvos nacionalinėje bibliotekoje saugomame Lietuvos Statuto Ališavos nuoraše skelbia: „*Sum R[everendi] D[omi]ni Jozeffi Jass[inski], [archidiaconi] Vilnen[sis], P[rae]p[osi]ti Skarbimirien[sis], curati in Vitep[sko]*“ – „Esu gerbiamojo pono Juzefo Jasinskio, Vilniaus arkidiakono, Skalmiricų valdytojo, Vitebsko kuratoriaus“. Šioje vietoje nesinorėtų sutikti su „Pirmajame Lietuvos Statute“ pa-

¹⁸ Ten pat... T. 1, p. 138.

¹⁹ Cit. pagal: Royzius P. Carmina... Kraków, 1900. S. 173.

teiktu šio nuosavybės įrašo pirmojo žodžio iššifravimu²⁰. Ten siūloma skaityti „Sum[ma]“ – „Visuma“. Žodžiu „Sum“ – „Esu“ prasideda visi Juzefo Jasinskio nuosavybės įrašai knygoje, saugomose Vilniaus universiteto bibliotekoje. Todėl ir galima daryti išvadą, kad jis taip įrašydavo visose savo knygoje. Įrašuose minimas pareigas nurodo ir kiti šaltiniai: Juzefas Jasinskis – Vilniaus arkidiakonas ir Suražo klebonas²¹, karaliaus referentas arba raštininkas²², vyskupo Povilo Alšėniškio dvaro išdininkas²³. Įvairūs šaltiniai nurodo skirtingus metus, kada Juzefas Jasinskis užėmė vienas ar kitas pareigas, bet turbūt tai neturi labai didelės reikšmės aptariant jo asmeninės bibliotekos likimą. Šios pastabos rodo, kad tikrai Juzefas Jasinskis aktyviai dalyvavo visuomeniniame gyvenime, kilo karjeros laiptais, buvo labai turtin-gas to meto žmogus.

Kokias knygas komplektavo Juzefas Jasinskis? Išvadas galime daryti tik remdamiesi išlikusiomis knygomis. Pirmiausia – religinės, liturginės knygos, reikalingos tiesioginiam kunigo darbui: „Nicolaus de Blony. De sacramentis deque divinis officiis et eorum administrationibus... Strassburg, 1493“ – „Apie sakramentus ir dieviškąsias apeigas ir jų vykdymą“. Biblijos komentarai taip pat reikalingi kunigo darbui, todėl J. Jasinskio asmeninėje bibliotekoje randame šveicarų religinio reformatoriaus, tikybos profesoriaus Bazelyje ir Ciūriche Konrado Pellicano (1478–1556) Biblijos komentarų pirmąjį tomą „Commentaria bibliorum et illa breviter quidem ac catholica... Zürich, 1532“, kuriame skelbiami Mozės knygų komentarai.

Kita knygų grupė – istorijos knygos. Išlikusi knyga apie bažnyčios istoriją „Pantaleon Heinrich. Chronographia ecclesiae Christianae, qua dilucide patrum et doctorum excellentium ordo, cum omnium haeresum origine... Bazel, 1551“ – „Krikščionių bažnyčios kronika, kurioje išsamus žymių tėvų ir daktarų sąrašas, kartu su visų erezių atsiradimu“. Juzefas Jasinskis domėjosi ne tik bažnyčios istorija. Edmundo Laucevičiaus knygoje „Knygų įrišimai“ minima dar viena Juzefui Jasinskiui priklausiusi knyga, šiuo metu saugoma Sankt Peterburgo mokslų akademijos bibliotekoje²⁴. Tai „Historiarum et chronicorum totius mundi epitome... Bazel, 1535“ – „Viso pasaulio istorijų ir kronikų santrauka“, kurios autorius – Gasser Achilles Pirminius²⁵.

Gausiausia buvo teisės knygų. Jau trumpai aptarėme Juzefo Jasinskio asmeninės bibliotekos puošmeną – rankraštinį Lietuvos Statutą ir minėjome, kad paties savininko nurodymu jis buvo pildomas vis naujais Seimo dokumentais. Kitos teisės knygos taip pat labai svarbios ir solidžios. Viena iš jų – „Corpus iuris civilis. Diges-

²⁰ Pirmasis Lietuvos Statutas. Vilnius, 1983. T. 1, p. 136.

²¹ Rodzina Herbarz szlachty polskiej... Warszawa, 1909. T. 6, s. 5.

²² Urzędnicy centralni i dostojnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wieku. Spisy. Kórnik, 1994. S. 173.

²³ Przyalgowski W. Żywoty biskupów wileńskich. Petersburg, 1860. T. 1, s. 141–142.

²⁴ Laucevičius E. XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose. Vilnius, 1976. P. 40. Žr. 59 išnašą.

²⁵ Verzeichnis der im Deutschen Sprachbereich erschienenen Drucke des XVI Jahrhunderts. Stuttgart, 1986. Bd. 7, S. 432.

ta Iustiniani...Nürnberg, 1483“ – „Civilinės teisės sąvadas. Justiniano digestai“. Bizantijos imperatoriaus Justiniano (483–565) pavedimu 528–535 metais buvo atliktas romėnų teisės sisteminimas. Komisija, vadovaujama Triboniano, parengė Justiniano kodeksą (Codex Iustinianus) – imperatorių ediktų rinkinį, ir Digestus (Digesta) – Romos teisininkų darbų ištraukų rinkinį. Nuo XIV a. šis sąvadas vadinas „Corpus iuris civilis“. Taigi romėnų teisė padarė didelę įtaką visų Europos šalių teisei. Beje, ši knyga leista Niurnberge, garsioje Antono Kobergerio spaustuveje. Ne mažiau įdomi kita teisės knyga – tai civilinės teisės istorija, arba Dvylikos lentelių įstatymų komentarai „Civilis historiae iuris, sive in XII tab. Leges commentariorum libri quinque... Mainz, 1527“. Dvylikos lentelių įstatymai – seniausias rašytas romėnų teisės šaltinis. Juose buvo surašyta romėnų paprotinė teisė, tapusi įstatymu. Kartu su šia knyga įrišta senosios graikų kalbos gramatika „Primaе grammatices Graecae partīs rudimenta... Grossenhain, 1532“ rodo knygų savininko išprusimą ir išsilavinimą. Antikinių kalbų mokėjimas tuo metu buvo būtinas kiekvienam apsišvietusiam žmogui. Dauguma knygų buvo leidžiama lotynų kalba, ja buvo dėstoma ir senuosiuose Europos universitetuose.

Dar viena labai įdomi knyga, kurią būtų sunku priskirti vien bažnytinėms arba teisės knygoms, – „Decisiones seu conclusiones auree... Venezia, 1544“ – „Auksiniai sprendimai ir išvados“. Jos autorius Gulielmus Cassadorus buvo vyskupas ir bylų tyrėjas Vatikane (Sacri palatii Apostolici causarum auditor), tų bylų pagrindu jis ir parašė savo „Auksinius sprendimus ir išvadas“.

Išlikusių knygų sąrašas rodo Juzefo Jasinskio interesus: teisė, teologija, istorija, antikinės kalbos. Išlikusios net devynios knygos leidžia teigti buvus turtingą biblioteką. Kiekviena asmeninė biblioteka XVI a. buvo didelis turtas. Ji būdavo perduodama testamentu vaikams ir vaikaičiams. Juzefas Jasinskis padovanojo savo biblioteką brolio Alberto sūnui Mikalojui Jasinskiui (?–1600) – Vilniaus prelatui, o šis – Vilniaus bernardinų vienuolynui²⁶. Tai liudija ir dovanojimo įrašas jau minėtoje knygoje „Civilis historiae iuris, sive in XII tab. Leges commentariorum libri quinque... Mainz, 1527“ – „*Sum Nicolai Jasienski a R[everen]do domino Josepho Jasienski archidiacono Vilnensi patruo seu verius patrono eius perpetua observantia colendissimo datus 1557. Principium et finis omnium rerum Deus est*“ – „Esu Mikalojui Jasinskiui garbingiausiai padovanota gerbiamojo pono Juzefo Jasinskio, Vilniaus arkidiakono, dėdės, o tikriau globėjo, jo amžinai pagarbai, 1557 m. Visų dalykų pradžia ir pabaiga yra Dievas“. Toje pačioje knygoje ir ta pačia ranka priešlapiuose prirašyta daug lotyniškų sentencijų. Visose kitose minėtose knygose jau kita ranka įrašyta: „*R. D. Nicolaus Jassinski canonicus et cantor Vilnensis pro bibliotheca Vilnensi PP. Bernardinorum assignavit*“ – „G. P. Mikalojus Jasinskis, Vilniaus kanauninkas ir kantorius, paskyrė Vilniaus bernardinų bibliotekai“. Tik knygoje II 4399 įrašas šiek tiek skiriasi: „*R. D. Nicolaus Jassinski canonicus et*

²⁶ Topolska M. B. Czytelnik i książka w Wielkim Księstwie Litewskim w dobie Renesansu i Baroku. Wrocław, 1984. S. 193, 200; Feigelmanas N. Lietuvos inkunabulai. Vilnius, 1979. P. 397–398; Kisauskas V. Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918. Vilnius, 1984. P. 138.

cantor Vilnensis per bibliopola Vilnensi PP. Bernardinorum assignavit – „G. P. Mikalojus Jasinskis, Vilniaus kanauninkas ir kantorius, per Vilniaus knygų pirklių bernardinams paskyrė“.

Mikalojus Jasinskis, paveldėjęs dėdės biblioteką, ją dar labiau praturtino. Vilniaus universiteto bibliotekoje saugomos dvi knygos su Mikalojaus Jasinskio nuosavybės įrašais. Viena iš jų – populiariųjų Justiniano Digestų kitas leidimas „Sacratissimi principis Iustiniani... ex omni vetere iure collecti digestorum seu pandectarum libri quinquaginta... Antwerpen, 1575“, išspausdintas garsioje tuo metu visoje Europoje Plantenų spaustuvėje. Kita knyga – teologinė „Acosta Joseph de... De natura novi orbis libri duo et de promulgatione evangelii apud barbaros, sive de procuranda indorum salute, libri sex... Köln, 1596“ – „Dvi knygos apie naujojo pasaulio prigimtį ir apie evangelijos skleidimą tarp pagonių, arba šešios knygos apie rūpinimąsi indėnų sveikata“. Abiejose šiose knygose yra jau minėtas įrašas: „*R. D. Nicolaus Jasinski canonicus et cantor Vilnensis pro bibliotheca Vilnensi PP. Bernardinorum assignavit*“.

Kiekvienoje iš minėtų knygų yra dar ir trečias įrašas: „*PP. Bernardinorum Vilnen.*“ – „Vilniaus bernardinų“. Vilniaus bernardinų vienuolynas (įkurtas 1469 m.) rusų valdžios buvo uždarytas 1864 metais, biblioteka išblaškyta. Dauguma vienuolyno knygų ir rankraščių vėliau pateko į Vilniaus universiteto biblioteką.

Visos Juzefo ir Mikalojaus Jasinskių knygos, saugomos Vilniaus universiteto bibliotekoje, yra įrištos. Dauguma įrišimų – renesansiniai, rudos odos, su įspaudais, būdingais Lietuvos ir Lenkijos regionui. Viena knyga įrišta į pergamentą (II 51). Konvoliutas (II 3134–3135) turėjo juodo šilkinio audeklo viršelius, kurie dabar jau gerokai apiplyšę. Kietviršiams buvo panaudoti keli sluoksniai senų rankraščių gotiškais rašmenimis. Keturios šios bibliotekos knygos buvo įrištos Vilniuje XVI a. (tai liudytų Vilniaus knygrišiams būdingi papuošimai ir ornamentai): inkunabulai Ink. 8 ir Ink. 268, knyga iš Mikalojaus Jasinskio bibliotekos II 2918, dabar saugomi Vilniaus universiteto bibliotekoje, ir knyga „*Historiarum et chronicorum totius mundi epitome...*“, saugoma Sank Peterburgo mokslų akademijos bibliotekoje. Pastaroji knyga ir Ink. 8 minimos ir E. Laucevičiaus kaip tipiški XVI a. Vilniaus meistrų įrišimai²⁷.

Čia buvo aptartos Juzefo Jasinskio asmeninės bibliotekos knygos. Iš viso išlikusios net devynios knygos leidžia teigti buvus gausią ir turtingą biblioteką. Dauguma knygų dabar saugoma Vilniaus universiteto bibliotekoje. Bet gali būti, kad Juzefo Jasinskio knygu yra ir kitose Lietuvos, Lenkijos ir Rusijos bibliotekose.

Chronologinis išlikusių Juzefo Jasinskio knygų sąrašas

1. Corpus iuris civilis. Digesta Iustiniani. Digestum novum cum glossa ordinaria Accursi Florentini. Nürnberg: Anton Koberger, 1483. [410] lap.: juodas ir raudonas šriftas. In folio.

Įrišimas: mediniai viršeliai, attraukti kiaulės oda; pavieniai aklieji ir ruletės įspaudai; du metaliniai segtukai [XVI a. vid.].

²⁷ Laucevičius E. XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose. Vilnius, 1976. P. 38, 40.

Įrašai:

1) *Sum Rdi Dni Jo. Jassienski archidiaconi Vilnen[sis] et Punien[sis] ac Surazen[sis] plebari.*

2) *R. D. Nicolaus Jassinski canonicus et cantor pro biblioteca Vilnensi PP. Bernardinorum assignavit.*

3) *PP. Bernard. Vilnen.*

Saugoma: Vilniaus universiteto biblioteka (toliau – VUB) – Ink. 268.

Bibliografija: Feigelmanas N. Lietuvos inkunabulai. Vilnius, 1975. P. 143.

2. Nicolaus de Blony. De sacramentis deque divinis officiis et eorum administrationibus. Strassburg: Martin Flach, 1493. [126] lap.: inic. In quarto.

Įrišimas: mediniai viršeliai, aptraukti ruda oda, akieji ruletės ir pavieniai įspaudai. Dviejų metalinių segtuvų liekanos. Viršelyje įspauštas sutrumpintas paaukuotomis raidėmis knygos pavadinimas: De sacramen. [XVI a. vid.].

Įrašai:

1) *Sum D. Jo. Jasienski archidiaconi Viln.*

2) *R. D. Nicolaus Jasinski canonicus et cantor Vil[nensis] pro bibliotheca Viln[ensi] PP. Bernardinorum assignavit.*

Saugoma: VUB – Ink. 8.

Bibliografija: Feigelmanas N. Lietuvos inkunabulai. Vilnius, 1975. P. 238.

3. Du Rivail Aymar. Aymari Rivalii Allobrogis, iureconsulti eruditissimi eloquentissimi, Civilis historiae iuris sive in XII tab. Leges commentariorum libri quinque... Moguntiae [Mainz]: apud Joannem Schoffer, 1527. [16], 291 p.: inic., vinj. In octavo.

Įrišimas: kartoniniai kietviršiai, išmarginti gotišku rankraščiu, buvę aptraukti juodu šilkinio audeklu, kurio dabar išlikę tik gabalas.

Kartu įrišta dar viena knyga.

Įrašai:

1) *Sum Rndi D. Jo. Jassienski archid[iaconi] Vilnen[sis].*

2) *Sum Nicolai Jasienski a Rdo domino Josepho Jasienski archidiacono Vilnensi patruo seu verius patrono eius perpetua observantia colendissimo datus 1557. Principium et finis omnium rerum Deus est.*

Knygos pabaigoje ta pačia ranka prirašyta lotyniškų sentencijų.

3) *Pro bibliotheca Vilnensi PP. Bernard.*

Saugoma: VUB – II 3134.

Bibliografija: Verzeichnis der im Deutschen Sprachbereich erschienenen Drucke des XVI Jahrhunderts. Stuttgart, 1986. Bd. 5. S. 570.

4. Metzler, Johannes. Primae grammatices Graecae partis rudimenta per Johannem Metzler jam denuo restituta ac plerisque in locis locupletata. Haganoae [Grossenhain]: per Johan. Secerium, 1532. [143] p.: inic., vinj. In octavo.

Įrišta kartu su II 3134.

Saugoma: VUB – II 3135.

Bibliografija: Verzeichnis der im Deutschen Sprachbereich... Bd. 13. S. 624.

5. Cassadorus, Gulielmus. Decisiones seu conclu[siones] auree per ... Gulielmum Cassadorem.... Venetiis [Venezia]: impensis Michaelis Tramezini, 1544. [4], 245,[39], [4], 102,[16] lap.: inic., vinj. In octavo.

Įrišimas: minkštas pergamentinis įrišimas, raištelių likučiai.

Įrašai:

1) *Sum Rdi Dni Jo. Jassienski archidiaconi Viln. P[re]p[osi]ti Skarbomiriensis.*

2) *R. D. Nicolaus Jasinski canonicus et ca. Vil. Pro studiosis provinciae poloniae.*

3) *PP. Bernard. Vilnen.*

Saugoma: VUB – II 51.

Bibliografija: Index Aureliensis. Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum... P. 1. T. 7. Geneve, 1982. P. 58.

6. Pirmasis Lietuvos Statutas. Ališavos nuorašas. (Kodeks Olszewski Chomińskich. Wielkiego Księstwa Litewskiego I Żmódzkiego kronika...), 1550.

Rankraštis.

Įrišimas: kartoninis viršelis (31 x 21 cm), aptrauktas tamsiai ruda oda. [XVII a.].

Įrašas: *Sum R[everendi] D[omi]ni Jozeffi Jass[inski] [archidiaconi] Vilnen[sis] p[rae]p[osi]ti Skarbimirien[sis] curati in Vitep[sko], r. 1551.*

Saugoma: Varšuvos nacionalinė biblioteka – Akc. 8088.

Aprašyta pagal: Pirmasis Lietuvos Statutas : paleografinė ir tekstologinė nuorašų analizė / S. Lazutka, E. Gudavičius. Vilnius, 1983. P. 123–125.

7. Pantaleon, Heirich. Chronographia ecclesiae Christianae, qua dilucide patrum et doctorum excellentium ordo, cum omnium haeresum origine... industria ac labore Heinrichi Pantaleonis Basiliensis.... Basileae: apud Nicolaum Brylingerum, 1551.[6], 157 p.:inic., vinj. In folio.

Įrišimas: apsitrynęs rudos odos įrišimas su kartoniniais kietviršiais. Abiejuose viršeliuose centre įspaustas portretas su įrašu DIVI IULII.

Įrašai:

1) *Sum Rndi Domini Jo. Jassienski archidiaconi et canonici Vilnensis ac Cracoviensis prep[osi]ti Skarbimiriensis et Sacri Mtis Regii secretarii.*

2) *R. D. Nicolaus Jassinski canonicus et cantor Vilnensis per bibliopola Vilnensi PP. Bernardinorum assignavit.*

Saugoma: VUB – II 4399.

Bibliografija: Verzeichnis der im Deutschen Sprachbereich... Bd. 15. S. 380.

8. [Biblia]. Pellican Konrad....Commentaria biblicorum et illa brevia quidem ac catholica ... Tiguri [Zürich]: apud Christophorum Froschcoverum, 1532. [9], 257 lap.: inic. In folio.

Def.: išpjauta vinjetė iš antraštinio lapo.

Irišimas: rudos odos įrišimas su kartoniniais kietviršiais, buvę raišteliai.

Įrašai:

1) *Sum Rdi D. Josephi Jassinski Archidiaconi Vilnen[sis], p[re]p[osi]ti Skarbi-miriensis S. Regii Secretarii.*

2) *R. D. Nicolaus Jasienski canonicus et cantor Vilnensis [...] assignavit. PP. Bernardin. Vilnen.*

Saugoma: VUB – II 4048.

Bibliografija: Verzeichnis der im Deutschen Sprachbereich... Bd. 2. S. 407.

9. Gasser, Achilles Pirminius. *Historiarum et chronicorum totius mundi epitome...* Basileae [Bazel]: excudebat Henricus Petrus, 1535. 169, [1] lap., [27] p. In octavo.

Įrašai:

1) *Sum D[omini] J. Jassinski archid[iaco]ni Vilnensis.*

2) *R. D. Nicolaus Jassinski canonicus et cantor Vilnensis pro bibliotheca PP. Bernardinorum.*

Irišimas: mediniai kietviršiai, aptraukti ruda oda, puošti pavieniais aklaisiais įspaudais. Knyga įrišta Vilniuje XVI a. viduryje.

Saugoma: Sank Peterburgo mokslų akademijos bibliotekoje – 11085–3608R.

Aprašyta pagal: Laucevičius E. XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose. Vilnius, 1976. P. 40.

Bibliografija: Verzeichnis der im Deutschen Sprachbereich... Bd. 7. S. 432.

Išlikusios Mikalojaus Jasinskio knygos

1. [Iustinianus]. *Sacratissimi principis Iustiniani PP. A. Iuris enucleati ex omni vetere iure collecti digestorum seu pandectarum libri quinquaginta...* opera et diligentia L. Charondae... Antverpiae: ex officina Christophori Plantini, 1575. [17], 805 p.: inic., vinj. In folio.

Irišimas: kartoniniai viršeliai, aptraukti ruda oda, su įspaudais, buvę paaukuoti. Įspausťos raidės: *Codices Iustiniani, tomus secundus.*

Įrašas: *R. D. Nicolaus Jassinski canonicus et cantor Vilnensis pro bibliotheca Vilnensi PP. Bernardinorum assignavit.*

Saugoma: VUB – II 3802.

Bibliografija: Degeorge L. *La Maison Plantin...* Paris, 1886. P. 171.

2. Acosta, Joseph de. *De natura novi orbis libri duo et de promulgatione evangelii apud barbaros, sive de procuranda indorum salute, libri sex...* Coloniae Agripinae: in officina Birkmannica, sumptibus Arnoldi Mylii, 1596. [16], 581 p.: inic., vinj. In octavo.

Irišimas: mediniai kietviršiai, aptraukti ruda oda, su paaukuotais įspaudais; kampeliai kaustyti geležimi ir buvę geležiniai segtukai.

Įrašai:

1) *R. D. Nicolaus Jasinski canonicus et cantor Vil[nensis] pro bibliotheca Vil. PP Bernardinorum assignavit.*

2) *Bibl. Coll. Viln. Carm. Excalc.*

3) *Liber Thomae Casimiri Girski canonici [...] parochi et decani [...] mp.*

4) *Domui professae Viln[ensis] Soc. Iesu donavit 1664 Dnus Pently.*

Šioje knygoje yra ir daugiau įrašų, bet jie užbraukti, todėl sunkiai įskaitomi.

Saugoma: VUB – II 2918.

Bibliografija: Verzeichnis der im Deutschen sprachbereich... Bd. 1. S. 28.

Įteikta 1998 m. kovo mėn.

PRIVATE LIBRARY OF JOSEPH JASINSKI

IRENA BALČIENĖ

Summary

We have some knowledge of the first private libraries in Lithuania from the end of XIV century.

The present article deals with the private books collection of Joseph Jasinski (?–1560), archidiacon of Vilnius, nobleman, mecenas etc. He had a big collection of rare books and donated it to his nephew Nicolaus Jasinski (?–1600), canon of Vilnius. N. Jasinski encreased the private collection and donated to the Vilnius bernardines cloister. After the Russian government closed the cloister (in 1864) the library was dispersed. The majority of these books were transfered to Vilnius University Library. There are seven books of Joseph Jasinski in Vilnius University Library: 2 incunabula, 4 paleotypes and one book printed in 1551. They are described in the article with special focus on provenencies, binding evidence, contains of books.

One of J. Jasinski books now is held in the Library of academy of sciensies in Sanct Petersburg. The First Statute of Lithuania (Kodeks Olszewski) handwritten copy from 1550 was also in the private collection of J. Jasinski. Now this manuscript book is held in the National Library of Poland (Warsaw). It is possible that some other books of J. Jasinski would be found in libraries of Lithuania, Poland or Russia.

The present article is the first etempt to draw attention to J. Jasinski's private book collection.